

27. juli 2026

Til Energistyrelsen
elmarked@ens.dk,
sbcl@ens.dk,
cinit@ens.dk

Høringssvar fra Energifællesskaber Danmark til forslag til "Lov om ændring af lov om elforsyning og lov om fremme af vedvarende energi", J.nr. 2025-18079.

Vores organisation arbejder med omstilling af den danske energiforsyning til vedvarende energi, energifællesskaber og herunder effektiv udnyttelse af elnettet.

Vi kan tilslutte os det aktuelle behov for at skabe en bedre udnyttelse af de eksisterende elnets kapacitet og prioritere fremtidige tilslutninger til elnettet samtidig med, at der findes midler til en øget udbygning af elnettet.

Det vil i forhold til den hidtidige lovgivning og praksis kræve, at der gives både Energinet, der står for det danske transmissionsnet, samt gruppen af netselskaber, der har monopol på at drive distributionsnettet inden for forskellige geografiske områder, ret og pligt til at prioritere hvilke elkunders ønsker om net-tilslutning, der skal gives hurtig adgang og hvilke, der må udskydes på grund af begrænsninger i det aktuelle elnet. Men det kræver også udover de foreslåede lovændringer, at en balanceret udnyttelse af elnettet fremmes gennem lovgivningen.

Opsummeret foreslår vi derfor at:

- Netselskaberne forpligtes på at sikre effektiv netudnyttelse ved at fremme balancering af forbrug, også på helt lokale niveauer.
- At der tilføjes indføres en engros elkunde kategori, der dækker over forskellige typer af lokale Energifællesskaber og andre lokale sammenslutninger af netbrugere, der kan sikre levering af denne balancering på de lavere spændingsniveauer (400V, 10 kV, 50/60 kV).
- At anvendelsen af batterier, V2G og andre anlæg til tidsmæssig tilpasning af forbrug til produktion aktivt understøttes og fremmes i lovændringen betinget af det formål og dermed de styringsprincipper, der konkret skal være gældende for anvendelsen af disse lagringsteknologier. Det indebærer at de i den 4 trins prioritering af nye eltilslutninger ikke alene låses til kategori 3 som systemydelse, men at netselskaber kan prioritere disse højere sammen med tiltag til lokal balancering evt. ved at disse anlæg reguleres med begrænset netadgang og evt. afbrydelighed.

Effektiv udnyttelse af elnettet

Vi lægger stor vægt på den erkendelse, der fremgår af udkastet til lovforslagets bemærkninger, nemlig at den aktuelle situation, hvor elnettets kapacitet er blevet en knap ressource, fordrer, at *'den eksisterende netkapacitet udnyttes bedre'* samt etablering af *'en mere aktiv prioritering af adgangen til kapacitet i det kollektive elforsyningsnet'* (s.4 i udkast til lovforslag).

For selvom den igangværende og klimapolitisk meget vigtige elektrificering kræver en væsentlig udbygning af elnettet, er den aktuelle udnyttelse af det eksisterende elnet ganske begrænset med kun få perioder med høj belastning og meget store perioder med en ganske lav udnyttelse af kapaciteten.

Dette skyldes ikke mindst de forretningsmodeller, som netselskaberne har benyttet sig af, samt den måde, som Energinets systemydelser er tilrettelagt for at regulere den manglende balance mellem produktion og forbrug af el i det samlede elnet.

Netselskaberne har med de nuværende effektbaserede tariffer koblet med et salg af maksimal kapacitet ved nytilslutning ikke fremmet en lokal balancering, men snarere forceret den fortsatte udbygning af elnettet. Der har ikke været nogen klare incitamenter hverken i lovgivningen eller i nettarifieringen til at fremme den lokale balancering, hverken for elkunder eller for netselskaber. Dette selvom muligheder for at fremme balancering har været til stede siden overgangen til Tarifmodel 3.0.¹

Det eneste, der er blevet gennemført på tarifområdet med en reelt positiv effekt på elnettets udnyttelse, er tidsvarierende tariffer, som har flyttet forbrug væk fra spidslastperioder.

Samtidig køber Energinet systemydelser, der opererer på et regionalt og landsdækkende niveau. Disse systemydelser er med til at øge behovet for kapacitet i elnettet, fordi de har fokus på store balanceringsydelser, der kun i begrænset omfang tager højde for lokale begrænsninger i elnettet. De dominerende metoder til regulering af elnettet er dermed med til at øge behovet for mere elnet uden samtidig at sikre en mere effektiv udnyttelse af dette.²

Set på denne baggrund er lovforslagets elementer ret generelle og præsenterer alene virkemidler, der har fokus på udbygningen af elnettet i form af en *'samlet model for prioritering af nettilslutningsanmodninger, disponering af kapaciteten og afslag på anmodninger'* (s.4. i høringsnotatet). Disse er lovgivningsmæssigt nødvendige tiltag for at give Energinet og netselskaberne adgang til at prioritere. De bygger ikke på en forståelse af og skaber i sig selv hverken aktuelt eller fremadrettet de virkemidler, der er nødvendige for at fremmer en effektiv udnyttelse af den eksisterende netkapacitet.

I lovforslagets bemærkninger anføres dog meget relevant både behovet for *'en hensigtsmæssig og effektiv udnyttelse af elnettet, herunder projekternes påvirkning af kapacitetssituationen og deres accept af netvenlighed'*, og det konstateres, at dette forudsætter *'at der findes relevante netprodukter, som gør det muligt for netkunderne af tilpasse deres forbrug eller produktion til kapacitetssituationen'*, som fx kan fremmes ved *'løsninger baseret på fleksibel netadgang, afbrydelighed eller andre mekanismer'*, som bestemt er relevante, men i dagens praksis også begrænsede virkemidler. Det fremhæves således samtidig, at *'brugeren ikke mister retten til den aftalte kapacitet'*, hvilket i betydelig grad vanskeliggør aktuelle tiltag (s.11 i høringsnotatet).

Det bør derfor i loven om elforsyning sikres:

¹ Muligheden for at etablere fx en kombination af en kapacitetstarif og en effekttarif er dermed ikke blevet udnyttet.

² Dette har været understøttet af, at lokal balancering af forbrug og produktion ikke har været gennemskuelig for netselskaberne, der generelt opfatter elkunder som ukoordinerede, individuelle forbrugere.

- at netselskaberne forpligtes på at sikre effektiv netudnyttelse ved at fremme balancering af produktion og forbrug på lokalt niveau, samt
- at der indføres en elkunde kategori, der dækker over forskellige typer af lokale energifællesskaber og andre former for (lokale) sammenslutninger af netbrugere, der kan sikre levering af denne balancering på de lavere spændingsniveauer (400V, 10 kV, 50/60 kV).

Brugen af fleksibel netadgang og afbrydelighed som virkemidler er i denne sammenhæng relevante, men dog også som tiltag over for enkeltkunder ganske utilstrækkelige viser erfaringerne, specielt fordi netselskaberne i dag ikke er forpligtede til at inddrage eller tage højde for den balancering, som tidstro koordinering og styring af mange tilslutninger kan have for den effektive og fordelte netbelastning. Det er resultater, som sammenslutninger af netbrugere og lokale energifællesskaber kan bidrage med, hvis de fremover bliver taget alvorligt og får adgang til at optræde som 'engros elkunder' samtidig med at deres deltagere hver for sig er tilsluttet som individuelle elkunder.

Den manglende definition og rolle for engros kunder i lovgivningen har gjort, at netselskaberne ikke er forpligtet over for og ikke har et datagrundlag for denne nærliggende mulighed, der er for at fremme lokal balancering. Denne balancering kan suppleres med aftaler om fleksibel adgang og for den sags skyld afbrydelighed. På grund af disse mangler i lovgivningen har langt de fleste netselskaber heller ikke hidtil prioriteret at tilvejebringe de relevant data og har dermed haft svært ved at forholde sig til andet end den enkelte elkundes forbrug.

Disse forhold omkring den utilstrækkelige udnyttelse af det eksisterende elnet omtales ikke i høringsnotatet, men er ikke desto mindre helt afgørende for, at det er muligt at forstå karakteren af det problem, der søges løst ved at tilstræbe en bedre udnyttelse af det eksisterende elnet.

Bestemmelsen om at lokale energifællesskaber og andre kollektive brugere af elnettet mulighed for at blive registreret som engros kunde, vil også sikre direkte adgang til etablering af summariske målepunkter. Det vil samtidig kunne understøttes af de nye muligheder, som serielle målere tilbyder i form af tidstro signaler, der sammen med de summariske målepunkter dokumenterer effekten af balancering. De engros/kollektivt registrerede elkunder kan over for det relevante netselskab samt Energinet påtage sig ansvaret for at overholde rammerne for den samlede belastning af elnettet, som deres samlede produktion, lagring og forbrug udgør og som der indgås aftale om.

Lokal kollektiv tarifiering og vækst i lokale energifællesskaber

Den her foreslåede lovgivningsmæssige løsning ligger i logisk forlængelse af den redegørelse, som Energistyrelsen i dec. 2021 forelagde for Folketingets Klima-, Energi og Forsyningsudvalg.³ Her blev det foreslået, at der skulle indføres muligheder for 'lokal kollektiv tarifiering' på tværs af alle spændingsniveauer for energifællesskaber og andre sammenslutninger af netbrugere både for at fremme disse, men også for at sikre en effektiv

³ Analyse af geografisk differentierede forbrugstariffer og direkte linjer', Energistyrelsen dec. 2021, s.44-47-

udnyttelse af elnettet.⁴ Redegørelsen blev fulgt op med den politiske aftale, som i marts 2022 blev indgået om rammerne for etablering af større anlæg fx til produktion af PtX. Det blev også fremhævet §16 i Bekendtgørelsen om VE-fællesskaber og borgerenergifællesskaber og disses forhold til elhandelsvirksomheder og kollektive elforsyningsvirksomheder. En bestemmelse, der dog ikke er blevet håndhævet efterfølgende.

I bemærkningerne til den aktuelle lovændring lægges der op til etablering af 4 prioriteringskategorier, som kan bruges ved disponering af kapaciteten i elnettet. De i dette høringssvar foreslåede kombinationer af virkemidler bør alle falde ind under Kategori 1, idet de netop kan bidrage til at frigøre kapacitet i elnettet. Den frigjorte kapacitet ved en mere effektiv udnyttelse af de store perioder med ubenyttet kapacitet vil gennem den opnåelige balancering både give plads til lokal elektrificering af varmeforsyning og tilslutning af det øgede antal elbiler, som begge – ved valg af energieffektive løsninger – vil bidrage med fleksibelt forbrug og dermed kan være med til at frigøre kapacitet til offentlige institutioner, nye husholdninger og mindre erhverv (s.16 lovforslagsudkastet).

Der er på nuværende tidspunkt mere end 20 lokale energifællesskaber under udvikling, som alle arbejder for at etablere en lokal egenproduktion baseret på vedvarende energi, herunder vindmøller, og som sammen med den balancering, der er en del af deres fælles aftaler, netop vil bidrage til den lokale balancering og dermed kunne rummes inden for de eksisterende lokale netforbindelser eller med kun mindre, meget lokale behov for netforstærkning. Hvis de i stedet for at blive mødt med administrativ og økonomisk modstand bliver understøttet af lovgivning, netselskaber og tarifiering, vil mange flere komme til og dermed bidrage til en bedre og mere effektiv udnyttelse af elnettet.

Batterier og V2G kan bidrage på meget forskellig måde

I denne sammenhæng er det meget vigtigt, at understrege, at udbygning af balancering, der også omfatter batterier eller udnyttelse af bilbatterier i V2G ordninger ikke – som der har været en tendens til i den offentlige debat – alene eller primært kan bidrage til at levere systemløsninger. De kan og vil først og fremmest inden for rammerne af energifællesskaber og andre sammenslutninger af netbrugere, udbygge muligheden for balancering gennem fleksibilitet uden at nettets kapacitet belastes mere.

Det er derfor misvisende ensidigt at placere udnyttelsen af batterier i Kategori 3, som har fokus på systemydelser.

- Vi foreslår derfor, at anvendelsen af batterier og V2G aktivt understøttes og fremmes i lovændringen med basis i det formål og dermed de styringsprincipper, der skal være gældende for anvendelsen af disse lagringsteknologier, hvilket gør dem relevante for balancering i kategori 1 og fortsat placerer dem i kategori 3, når der er tale om systemydelser.

Batterier kan væsentlig forbedre lokal balancering af forbrug og lokal egenproduktion baseret på vedvarende energi og herved netop bidrage til øget fleksibilitet og dermed fjernelse af

⁴ Denne mulighed er aldrig blevet realiseret, om end nogle netselskaber som en symbolsk handling har oprettet en meget lokal tarifmodel alene på netstations-niveau, som benytter betegnelsen lokal kollektiv tarifiering. Denne tarifmodel er dog kun relevant i nogle meget få og ret specielle tilfælde og vil derfor næppe få nogen reel betydning.

spidsbelastninger i elnettet. Det samme gælder udnyttelsen af bilbatterier i V2G ordninger. Anvendelsen af og dermed den konkrete rolle, hvor lagringsteknologier er tiltænkt i relation til effektiv netudnyttelse, bør derfor afgøre hvilken kategori projekter, der involverer lagring, er placeret i.

Tilskyndelse og støtte til at elektrificeringen også fremmer udbygningen med VE

Der er en klar erkendelse blandt alle aktører, der er involveret i den aktuelle klimaomstilling væk fra fossile brændsler, at der vil være behov for en omfattende udbygning med vedvarende energi både på land og offshore for at sikre gennemførelsen af den helt nødvendige elektrificering af fjernvarmen, af den tunge transport, af de industrielle processer, af havne anlæg m.v.

Det vil på disse områder være nærliggende at kræve, eller i hvert fald tilskynde til, at de involverede institutioner og erhverv også selv bidrager til udbygningen med lokal elproduktion og dokumenterer en effektiv udnyttelse af elnettet ved at der stilles krav til energieffektiviteten af de tilsluttede elforbrugende anlæg og ved at tilstræbe en samplacering af elproduktion baseret på vedvarende energi med de nye, store forbrugsanlæg, samt understøtte muligheden for et lokalt samarbejde mellem klynger af anlæg om udnyttelse af fleksibilitet for at nedbringe det samlede behov for mere elnet.

Den foreslåede kategori 3 bør derfor ændres og lovforslaget bør uddybes med en mere fylldig beskrivelse, som kan være vejledende for den praktiske implementering af en prioritering af eltilslutninger baseret på de foreslåede lovændringer med de tilføjelser, der kan fremme en højere grad af balancering både i det eksisterende elnet og i den fremtidige udbygning af elnettet.

Med venlig hilsen,

Morten Westergaard, forperson, Energifællesskaber Danmark

Vi uddyber gerne høringssvaret, kontakt gerne Ulrik Jørgensen, mob. 21665424, email ulrik@uj-consult.dk